

- **Minden tétel kötelező. Hivatalból 10 pont jár.**
- **Munkaidő 3 óra.**

I.TÉTEL

(30 pont)

A.Tétel

Olvassa el az alábbi állításokat! Ha úgy gondolja, hogy az állítás igaz, írja a vizsgalapra a kijelentés sorszámát és az I betűt. Ha úgy gondolja, hogy hamis, írja a vizsgalapra a kijelentés sorszámát és a H betűt.

1. A sztirolnak és az acetilénnek azonos tapasztalati képlete van.
2. Az alkánok molekuláiban levő nyílt, elágazó szénláncok lehetnek telítettek vagy telítetlenek.
3. A benzol és a toluol egygyűrűs aromás szénhidrogének.
4. A tiszta ecetsav 10 °C-on egy szilárd, kristályos anyag.
5. A triolein bázikus hidrolízisével glicerín és olajsav keletkezik.

10 pont

B. Tétel

Az alábbi kérdések esetén, írja a vizsgalapra a kérdés sorszámát és a helyes válasznak megfelelő betűt! Minden kérdésnek egyetlen helyes válasz felel meg.

1. A metánra vonatkozóan igaz, hogy:

- a. oldódik vízben;
- b. kellemetlen szaga van;
- c. forráspontja kisebb, mint az etáné;
- d. molekulája poláris.

2. Az 1,2,3-propántriol elnevezésű vegyület:

- a. glicinnek is nevezhető;
- b. savanyú ízű;
- c. keveredik vízzel;
- d. standard körülmények között szilárd.

3. A propén brómozása hidrogén-bromiddal egy:

- a. addíciós reakció;
- b. eliminációs reakció;
- c. helyettesítési reakció;
- d. transzpozíciós reakció.

4. A szekunder alkohol típusú funkciós csoportok száma egy fruktózmolekulában:

- a. 2;
- b. 3;
- c. 4;
- d. 5.

5. Ahhoz, hogy egy olyan peptidet nyerjenek, melynek molekulájában ugyanolyan számú szénatom legyen, mint a glutamil-alaninban, a valint kondenzálni kell:

- a. glicinnel;
- b. szerinnel;
- c. szeril-szerinnel;
- d. glicil-glicinnel.

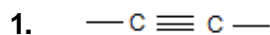
10 pont

C.Tétel

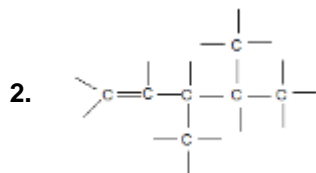
Írja a vizsgalapra az **A** oszlopban levő szénlánc sorszáma után a **B** oszlopban található helyes jellemző betűjelét. Az **A** oszlopban levő minden egyes számnak egyetlen betű felel meg a **B** oszlopból.

A

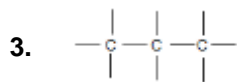
B

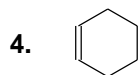
a. lineáris nyílt telített szénlánc

b. lineáris nyílt telítetlen szénlánc

c. oldallánccal rendelkező gyűrűs szénlánc

d. telített gyűrűs szénlánc

e. elágazó nyílt telítetlen szénlánc

f. telítetlen gyűrűs szénlánc

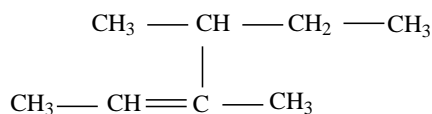
10 pont

II. TÉTEL

(30 pont)

D. Tétel

Az (A) szénhidrogén szerkezeti képlete:

- a. Jegyezze le azon alifás szénhidrogéncsoport nevét, amelybe az (A) szénhidrogén tartozik.
b. Írja le az (A) szénhidrogén molekulájában a C_{tercier} : C_{kvater} atomarányt! **3 pont**
- Jegyezze le az (A) szénhidrogén molekulájában levő szén-szén egyszeres σ (szigma) típusú kovalens kötések száma és a π (pi) típusú kovalens kötésekben résztvevő elektronok száma közötti arányt. **2 pont**
- a. Jegyezze le az (A) szénhidrogén tudományos (I.U.P.A.C.) nevét.
b. Írja le az (A) szénhidrogén egy láncizomerjének szerkezeti képletét. **3 pont**
- a. Jegyezze le az (A) szénhidrogén molekulaképletét.
b. Határozza meg az (A) szénhidrogénben a C : H tömegarányt. **3 pont**
- Számítsa ki azt az (A) szénhidrogén tömeget, grammal kifejezve, amely ugyanolyan mennyiségű hidrogént tartalmaz, mint 30 g *n*-heptán. **4 pont**

E. Tétel

- Írja le annak az alkánnak a szerkezeti képletét, melynek oktánszáma $O.Sz. = 100$. **2 pont**
- Jegyezze le az 1 pontban megjelenő alkán tudományos (I.U.P.A.C.) nevét. **1 pont**
- Határozza meg a molekulaképletét annak az alkinnek, amelyben a tömegarány C : H = 48 : 7. **2 pont**
- Írja le a fenol nitrálásának reakcióegyenleteit, melyeknek során 2-nitro-fenol, 2,4-dinitro-fenol és 2,4,6-trinitro-fenol keletkezik. Használja a szerves anyagok szerkezeti képleteit. **6 pont**
- 188 kg fenol nitrálása során nyert szerves reakciótermék-keverékben a 2-nitro-fenol, 2,4-dinitro-fenol, 2,4,6-trinitro-fenol és a nemreagált fenol molaránya 1 : 2 : 6 : 1.
Számítsa ki a nitrálás során nyert szerves reakciótermék-keverékben a 2,4,6-trinitro-fenol tömegét, kilogrammban kifejezve. **4 pont**

Atomtömegek: H- 1; C- 12; N- 14; O- 16.

III. TÉTEL

(30 pont)

F. Tétel

1. Egy nyíltláncú telített monohidroxi szekunder alkoholból, melyben a tömegarány $H : O = 5 : 8$, vízelvonással a (B) alkén keletkezik többségi termékként.
  - a. Határozza meg az (A) alkohol molekulaképletét.
  - b. Írja le az (A) alkohol savas közegben végbemenő dehidratációs reakciójának egyenletét, melynek eredményeként többségben a (B) alkén keletkezik. **4 pont**
2. Jegyezzen le egy érvet, amely alátámasztja azt, hogy a 2-butanol oldódik vízben. **1 pont**
3. Az aszpirin, mely acetil-szalicilsavat tartalmaz, hatékony fájdalomcsillapító, de mivel jó gyulladáscsökkentő is, használják a reumás fájdalmak kezelésében. Írja le az acetil-szalicilsav előállításának reakcióegyenletét szalicilsavból és ecetsavanhidridből kiindulva. **2 pont**
4. Egy aszpirintabletta 0,5 g acetil-szalicilsavat tartalmaz. Számítsa ki 2700 aszpirintabletta előállításához szükséges szalicilsav tömegét, grammal kifejezve, a 3. pontban megjelölt reakció szerint, tudva, hogy az észterezési reakció 75%-os hozammal megy végbe. **4 pont**
5. a. Egy (D) anionos detergens szerkezeti képlete: $C_nH_{2n+1}-C_6H_4-SO_3^-Na^+$. Határozza meg a (D) detergens szénhidrogénláncjában található hidrogén atomok számát, ismerve a $C : S = 6 : 1$ tömegarányt.
  - b. Írja le a (D) anionos detergens hidrofób részének szerkezeti képletét. **4 pont**

G. Tétel

1. a. Egy (P) vegyes tripeptid hidrolízisével 15 g glicin és 11,7 g valin keletkezett. Határozza meg a (P) tripeptid előállításához szükséges glicin : valin molarányt.
  - b. Írja le a (P) vegyes tripeptid szerkezeti képletét, tudva, hogy a valin a karboxilcsoportjával vesz részt a kondenzációs reakcióban. **5 pont**
2. Írja le a glicin-anion szerkezeti képletét. **2 pont**
3. a. Adja meg a glükóz egy természetes forrását.
  - b. Írja le a glükóz Tollens-reagenssel való reakciójának egyenletét. Használja a szerves vegyületek szerkezeti képleteit. **3 pont**
4. Határozza meg 6,48 g ezüst előállításához sztöchiometrikusan szükséges 0,2 M koncentrációjú glükózoldat térfogatát, literben kifejezve, a Tollens-reagenssel való reakcióban. **3 pont**
5. Írja le a szerkezeti képletét egy olyan alkénnek, melynek molekulája 2 aszimmetrikus szénatomot tartalmaz és katalitikus hidrogénezéssel 2,3,4-trimetil-hexánt képez. **2 pont**

Atomtömegek: H-1; C- 12; N- 14; O- 16; S- 32; Ag- 108.